

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของขวัญ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

The Development of Training Curriculum on Making Herbal Soap to Use as Gift in Career and Technology for Students at Parthomsuksa Four

นางสายฝน บัวหลวง * อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดร.เนติ เกลียวเรศ **

Mrs. Sayfon Bualuang ; Major Thesis advisor: Dr. Neti Chaloeysares

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม (2) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของขวัญกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 (3) ทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม (4) ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 โรงเรียนอนุบาลพัฒนานิคม จำนวน 30 คนได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ (1) แบบสอบถาม (2) แบบสัมภาษณ์ (3) แบบทดสอบวัดความรู้ (4) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานและ (5) แบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร

ผลการวิจัยพบว่านักเรียน ผู้บริหาร ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความต้องการให้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมองค์ประกอบของหลักสูตรที่พัฒนาประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหา เวลาในการฝึกอบรม กิจกรรม สื่อประกอบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล หน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วย สมุนไพรไทยน่ารู้ สบู่สมุนไพรของใช้ในชีวิตประจำวัน สบู่สมุนไพรจากสองมือเราและของขวัญแทนใจ การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเป็นเวลา 2 วัน พบว่านักเรียนที่เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจหลัง การฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การประเมินทักษะปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the fundamental information of training curriculum development (2) the development of training curriculum (3) the curriculum implementation and (4) the evaluation and improvement of the curriculum. The sample was 30 students in Parthomsuksa four during the 2010 academic year of Anubanpattananicom school by cluster sampling. The instruments used were (1) a questionnaire (2) an interview schedule (3) a knowledge test (4) practical skills assessment and (5) a questionnaire on the trainees' opinion.

It was found that students, teachers and administrators who are involved need to develop training courses. Training courses consists of objectives, principles and scope structure, training time, activities, medias, assessment and evaluation. Learning unit include knowledge of Thai herbs, herbal soap to use in the everyday life, herbal soap from two hands and the inspiration of the gift. The training curriculum implemented for 2 days, it was found that the students who attend the training have a better understanding after training than before training at a significant level of .05. Work skills of trainees from skill assessment was good level.

Keywords: Training curriculum, Making herbal soap

* มหาบัณฑิตหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

e-mail address sayfon1919@hotmail.com

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทนำ

การศึกษาไทยในยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ เป็นการศึกษาที่ช่วยพัฒนาศักยภาพหรือเสริมสร้างพลังที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ ซึ่งสามารถทำได้ตั้งแต่จุดแรกเริ่มและตลอดช่วงวัยของชีวิต หากได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องจะทำให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณภาพ ประเทศสามารถพัฒนาไปได้ดี หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนซึ่งเป็นกำลังของชาติ ให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์ สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทยและมีจิตสาธารณะ โดยเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นและสถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตร การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาจึงต้องจัดทำหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในระดับชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 4-7) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ตรงตามความต้องการของท้องถิ่นและมีความสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สถานศึกษามีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การวางแผนและดำเนินการใช้หลักสูตร การเพิ่มพูนคุณภาพการใช้หลักสูตรด้วยการวิจัยและพัฒนา การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร จัดระเบียบการวัดและประเมินผล เพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความต้องการของผู้เรียน (Tyler, 1950, p.1) กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การอาชีพและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์และสามารถแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงานและมีเจตคติที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 204)

การพัฒนาหลักสูตรการทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วยเน้นการทำสบู่จากสมุนไพรในท้องถิ่นซึ่งถือเป็นการพึ่งพาตนเองในการดำเนินชีวิตประจำวัน เนื่องจากสบู่เป็นของใช้ในชีวิตประจำวันของเราทุกๆ คน สบู่เป็นของใช้ที่ใกล้ตัวมากที่สุด เพราะคนเราต้องใช้สบู่ทำความสะอาดร่างกายในทุกๆ วัน (คมสัน หุตะแพทย์, 2549, หน้า 28) การทำสบู่สมุนไพรในท้องถิ่นสามารถนำมาพัฒนารูปแบบจัดทำเป็นของชำร่วยเพื่อใช้งานในโอกาสต่างๆ เป็นของขวัญ ของกำนัล แก่แขกผู้มีเกียรติที่มาในงาน เน้นการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การดำรงชีวิตอยู่อย่างพอเพียงพอประมาณบนพื้นฐานความรู้ สืบทอดภูมิปัญญาไทย ลดการพึ่งพาทางเศรษฐกิจ ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจมีทักษะในการทำงานสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพเสริมรายได้ให้แก่ครอบครัวและอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยให้คงอยู่กับชุมชนสืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วยกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วยกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

4. เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การทำสมุนไพรจากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วยกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประกอบด้วยขั้นตอนดำเนินการ 4 ขั้นตอนคือ ศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร พัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง ทดลองใช้หลักสูตร และประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

ประชากร

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนอนุบาลพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 90 คน

กลุ่มตัวอย่าง

เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/2 ปีการศึกษา 2553 ของโรงเรียนอนุบาลพัฒนานิคม อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบทดสอบวัดความรู้ แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานและแบบประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยการสอบถามนักเรียนและสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำข้อมูลมาพัฒนาเป็นหลักสูตรฉบับร่าง ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรและประเมินผลหลังจากใช้หลักสูตรฝึกอบรม

การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) การทดสอบที (t – test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากหลักการทฤษฎี เอกสาร งานวิจัยและสอบถามนักเรียนถึงความต้องการเกี่ยวกับการฝึกอบรม สัมภาษณ์ความเหมาะสมในการพัฒนาหลักสูตรจากผู้เกี่ยวข้อง พบว่ามีความต้องการให้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมเพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2. หลักสูตรฝึกอบรมมีองค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหา เวลาในการฝึกอบรม กิจกรรมในการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผลเนื้อหาประกอบด้วยหน่วยที่ 1) สมุนไพรไทยนารู้ 2) สมุนไพรของใช้ในชีวิตประจำวัน 3) สมุนไพรจากสองมือเรา 4) ของชำร่วยแทนใจ

3. การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 วันพบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 การประเมินทักษะปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. นำผลการประเมินจากการทดลองไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมในหน่วยที่ 1 เรื่องสมุนไพรไทย นำรู้โดยปรับวิธีทศน์ให้มีความยาวเพิ่มขึ้น ปรับเนื้อหาและเวลาการบรรยายให้น้อยลงเพิ่มกิจกรรมนักเรียนและปรับในหน่วยที่ 4 ของชำระ่วยแทนใจโดยเพิ่มเวลาบรรยายประกอบการสาธิต ลดการปฏิบัติงานให้น้อยลง

สรุปผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเรื่อง การทำสมุนไพรสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำระ่วยกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สรุปผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานพบว่านักเรียนส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการฝึกอบรมต้องการฝึกอบรม ระยะเวลาในการอบรม 2 คือเสาร์ - อาทิตย์ วันสถานที่ที่โรงเรียนอนุบาลพัฒนานิคม ผลจากการสัมภาษณ์เป็นพบว่าเป็นหลักสูตรที่เหมาะสม

2. ผลการสร้างหลักสูตร กำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบ ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างและขอบข่ายเนื้อหา เวลาในการฝึกอบรม กิจกรรมในการฝึกอบรม สื่อประกอบการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล เนื้อหาของหลักสูตรประกอบด้วย 4 หน่วยได้แก่ หน่วยที่ 1 สมุนไพรไทยนำรู้ หน่วยที่ 2 สมุนไพรของใช้ในชีวิตประจำวัน หน่วยที่ 3 สมุนไพรจากสองมือเรา หน่วยที่ 4 ของชำระ่วยแทนใจตรวจสอบหลักสูตรฝึกอบรม ผู้เชี่ยวชาญดำเนินการตรวจสอบพบว่าโครงสร้างและองค์ประกอบมีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00

3. การทดลองใช้หลักสูตร ดำเนินการฝึกอบรมภาคทฤษฎี ศึกษานอกสถานที่ ฝึกอบรมภาคปฏิบัติและประเมินหลังการฝึกอบรมโดยการทดสอบความรู้ความเข้าใจ ประเมินทักษะปฏิบัติงาน สอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

4. การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร สรุปผลได้ดังนี้

การประเมินผลพบว่านักเรียนความรู้ความเข้าใจหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทักษะปฏิบัติงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอยู่ในระดับดี ความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด

การปรับปรุงหลักสูตร หน่วยที่ 1 ปรับเนื้อหาและกิจกรรมให้มี เนื้อหาครอบคลุม เฉพาะที่เกี่ยวกับสมุนไพรที่มีสรรพคุณในการทำสมุนไพรและปรับกิจกรรมให้เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหา วิธีการฝึกอบรมการบรรยายลดให้น้อยลง ปรับสื่อวิธีทศน์ให้มีความยาวมากขึ้น ปรับเอกสารประกอบการอบรม ตัดสรรพรรณสมุนไพรทั่วไป เหลือเฉพาะสมุนไพรที่ใช้ในการทำสมุนไพร หน่วยที่ 4 ปรับสาระเหมาะสมกับเวลา ใช้วิทยาการสาธิตและเพิ่มกิจกรรมมากขึ้น

อภิปรายผล

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 กำหนดแนวการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขรู้จักรักษาและส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ กีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและความรู้เป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง(กระทรวงศึกษาธิการ, 2552, หน้า 4-7) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม สนองความต้องการของท้องถิ่นเป็นหลักหลักสูตรที่ดีมีประสิทธิภาพและเหมาะสม เป็นไป

ตามหลักการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (Tyler 1950, p.1) และ ทาบา (Taba, 1962, p.12) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรต้องดำเนินการตามลำดับขั้น จากผลการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ฝึกอบรมในระหว่างวันที่ 17- 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2554 เป็นระยะเวลา 2 วัน ณ โรงเรียนอนุบาลพัฒนานิคม โดยดำเนินการทดลองใช้หลักสูตรตามแผนทั้งหมด 4 หน่วยผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความตั้งใจ สนใจกระตือรือร้นทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติและจากการไปศึกษาเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้โดยครู ภูมิปัญญานักเรียนให้ความสนใจและตั้งใจทำกิจกรรมมีความสนุกสนาน มีการซักถาม การปฏิบัติกิจกรรมนักเรียนได้เรียนรู้ร่วมกันโดยใช้กระบวนการกลุ่มจนสามารถเรียนรู้ได้ดีและสร้างชิ้นงานได้อย่างถูกต้อง สมบูรณ์ สวยงาม สอดคล้องกับทฤษฎีของ ชัยวัฒน์ (2552, หน้า 296-298) กล่าวถึงรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นทักษะการปฏิบัติงานสำหรับครูวิชาชีพว่า การสอนทักษะปฏิบัติ การสอนทฤษฎีก่อนสอนงานปฏิบัติและดำเนินการอย่างมีขั้นตอน ส่งผลให้การประเมินความรู้ความเข้าใจก่อนกับหลังการใช้หลักสูตรฝึกอบรมพบว่ามีความรู้ความเข้าใจหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งหมายความว่าหลักสูตรฝึกอบรม สามารถพัฒนาให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ ทำให้นักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้สูงขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับการเรียนรู้วิธีที่แตกต่างจากการสอนของครูแบบเดิมๆ ในชั้นเรียนเป็นการเปิดโอกาสให้ร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง ได้ไปศึกษาเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้จากครูภูมิปัญญาที่มีประสบการณ์จริงและนำสิ่งที่ได้ศึกษามาปฏิบัติด้วยตนเองทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและมีคุณภาพ ผลการประเมินทักษะการปฏิบัติงานอยู่ในระดับดีทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนได้เรียนรู้ทักษะกระบวนการ ขั้นตอนวิธีการทำงานจากการบรรยายประกอบการสาธิตของครูภูมิปัญญา ครูและจากสื่อประกอบในการอบรมซึ่งมีผลทำให้เกิดการเรียนรู้และปฏิบัติงานตามกระบวนการทำงานที่ถูกต้องนักเรียนมีความตั้งใจ สนใจกระตือรือร้นและทำกิจกรรมอย่างสนุกสนาน มีการซักถาม เรียนรู้ร่วมกันโดยใช้กระบวนการกลุ่มจนสามารถปฏิบัติงานได้จริงและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเรียนรู้ได้ดีและสร้างชิ้นงานได้อย่างถูกต้อง สมบูรณ์ สวยงาม ผลการสอบถามความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมต่อหลักสูตรนักเรียนมีความคิดเห็นต่อหลักสูตรการฝึกอบรมอยู่ในระดับมากที่สุด หมายความว่าหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นหลักสูตรที่เหมาะสม เรียนรู้เข้าใจง่ายสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมการพึ่งพาตนเอง อนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญา

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วยกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประโยชน์ดังนี้

1. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจได้ทราบข้อมูลพื้นฐานในการทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วย
2. นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติงานเรื่องการทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วย
3. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการประกอบอาชีพเพิ่มรายได้ให้แก่ตนเองและครอบครัว
4. ส่งเสริมการดำเนินชีวิตโดยยึดหลักตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพึ่งตนเองได้
5. ส่งเสริมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้คงอยู่ตลอดไป
6. สามารถนำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีในระดับชั้นหรือกลุ่มสาระอื่นๆ ได้ตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

จากการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ในการนำหลักสูตรการฝึกอบรมการทำสบู่จากสมุนไพรเพื่อใช้เป็นของชำร่วยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ไปใช้ ควรศึกษามาตรฐาน ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้แผนการฝึกอบรมให้ละเอียดและปรับให้เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมและให้สอดคล้องกับวัยและประสบการณ์ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม
2. วิทยากรที่ให้การฝึกอบรมควรเป็นผู้ที่มีประสบการณ์และความรู้ในการทำสบู่สมุนไพรเป็นอย่างดีและเป็นผู้มีประสบการณ์การฝึกอบรมเป็นอย่างดี
3. การจัดหาวิทยากรครูภูมิปัญญาควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในท้องถิ่นที่สามารถยืดหยุ่นในด้านสถานที่ เวลา ในการเรียนรู้ได้
4. ผู้จัดการฝึกอบรมควรมีการวางแผนการฝึกอบรมให้เหมาะสมเพื่อให้เกิดความสะดวกและความปลอดภัยในการเดินทางไปแหล่งเรียนรู้และสถานที่ควรสะดวกในการฝึกปฏิบัติ
5. ระยะเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมควรมีการยืดหยุ่นตามความเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามผล ผู้เข้ารับการฝึกอบรมว่าสามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ หลังจากเสร็จสิ้นการอบรมแล้ว
2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านอื่นๆ ในท้องถิ่นเพื่อเป็นการส่งเสริมอนุรักษ์การประกอบอาชีพในท้องถิ่น ส่งเสริมการพึ่งพาตนเองตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมในระดับชั้นที่สูงขึ้นและขยายสู่ผู้ที่ให้ความสนใจในชุมชนเพื่อสนองความต้องการในการประกอบอาชีพในชุมชน

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ.(2552). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมเกษตรกรรม
แห่งประเทศไทย.

คมสัน หุตะแพทย์.(2549). *สะอาดและสวยด้วยสุนัขนุรักษ์ชาติ*. กรุงเทพฯ:เกษตรกรรมธรรมชาติ .

ทิตนา แหมมณี. (2552). *ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ:
ด้านสุนัขนุรักษ์ชาติพิมพ์.

Tyler,Ralph W. (1950). *Basic Principles of Curriculum and Instruction*.Chicago: University of Chicago Press.

Taba,Hilda. (1962). *Curriculum Development:Theory and Practice*. New York: Harcourt,Brace & World.